

KARABÜK İLİ SPOR TURİZMİ POTANSİYELİ

Karabük Province Sports Tourism Potential

Doç. Dr. Osman GÜMÜŞGÜL

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

E-posta: osman.gumusgul@dpu.edu.tr

Orcid ID: 0000-0003-3034-9265

Mehmet ÖZKESKİN

Eposta: meteozeskin@hotmail.com.tr

Orcid ID: 0000-0002-8698-4850

Özet

Turizm; ekonomik, sosyal ve kültürel olarak yaptığı katkılarla ülkeler için önem arz eden bir endüstridir. Ülkeler, turizm gelirlerini yılın her ayına yaymak amacıyla alternatif turizm olanaklarını geliştirmekte ve turizm pastasından daha fazla pay alma yarışı içine girmektedirler. Bu kapsamda ihtiyaçlar, çevresel faktörler ve değişen turist talepleriyle birlikte, turizm ürünleri ve turizm destinasyonları çeşitlenmiştir. Bu turizm çeşitlerinden birisi de spor turizmidir. Bu araştırmanın temel amacı, Karabük ilinin spor turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve önümüzdeki dönemde yapılması gereken çalışmalara öneriler sunmaktır. Bu çalışmada, Karabük ilinin spor turizm potansiyelinin değerlendirilmesi amacıyla doküman incelemesi yapılmış, konu ile ilgili kitap, dergi, akademik yayın, rapor ve planlar incelenmiştir. Yapılan inceleme sonunda; ilin sahip olduğu Keltepe, Tarakçı Tepe, Kuyruk Tepe, Kuru Doruk tepe, Mantar Tepe, Baklabostan Tabiat Parkı, Sarı Çiçek Yaylası ve Uluyayla, Göktepe Tabiat Parkı ve Şeker Kanyonu, Çetören Mesire Alanı ve Eğriova Göleti, Boduroğlu Yaylası'nın hiking, trekking, atlı yürüyüş, kampçılık ve safari gibi doğa sporları için potansiyel oluşturduğu görülmüştür. Eskipazar Çayı, Soğanlı Çayı, Araç Çayı ve Yenice Irmağı'nın macera sporları; Kadıköy ve Ortakçı Göletlerinin su sporları ve sportif olta balıkçılığı sporları; Sırçalı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ve Yenice Yaban Hayatı Geliştirme Sahasının av sporu turizmi, yaban hayatı gözlemciliği ve kuş gözlemciliği sporları için potansiyelinin olduğu görülmüştür. Bulak Mağarası ve Hızır Mağarası Mağaracılık sporuna; Şeker kanyonu ve Göktepe Tabiat Parkı dağ bisikleti sporu ve atlı doğa yürüyüşü sporlarına potansiyeli olduğu görülmüştür. Karabük ilinin, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı 54 spor tesisi ile her türlü açık ve kapalı alan sporları için spor alt yapısına sahip olduğu; ayrıca 12.400 yatak kapasiteli 10 adet yurt, 3.354 yatak kapasiteli 116 özel konaklama tesisinin bulunması, Karabük'ün her türlü spor organizasyonunu yapabilecek bir alt yapıya sahip olduğunu ve bu durumun spor turizmi açısından organizasyon potansiyelinin varlığını göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Spor, Spor Turizmi, Spor Turizm Çeşitleri, Karabük

Abstract

Tourism is an industry that is important for countries with its economic, social, and cultural contributions. Countries are involved in developing alternative tourism opportunities in order to spread their tourism revenues throughout the year and strive to increase their share in the tourism sector. In this matter, tourism products and destinations have diversified along with needs, environmental factors and changing touristic demands. One of these types of tourism is sports tourism. The main purpose of this research is to evaluate the sports tourism potential of Karabük City and provide recommendations for future works that will be done in future. In this research, a document review was conducted to evaluate the sports tourism potential of Karabük City, including the examination of books, journals, academic publications, reports, and plans which related with the subject. The examination revealed that the City has values on the following issues: Keltepe, Tarakçı Hill, Kuyruk Hill, Kuru Doruk Hill, Mantar Hill, Baklabostan Nature Park, Sarı Çiçek Plateau, Uluyayla, Göktepe Nature Park, Şeker Canyon, Çetören Recreation Area, Eğriova Pond, and Boduroğlu Plateau have the potential for nature sports such as hiking, trekking, horseback riding, camping, and safari; Stream, Soğanlı Stream, Eskipazar Araç Stream and Yenice River have the potential for the adventure sport; Kadıköy and Ortakçı Ponds has potential for water sports and sport fishing activities; Sırçalı Wildlife Development Area and Yenice Wildlife Development Area have potential for sports such as hunting, wildlife observation and bird watching. Bulak Cave and Hızır Cave for the cave sports; Şeker Canyon and Göktepe Nature Park has been seen to have potential for mountain bikers and horseback trekking sports. Karabük City has 54 sports facilities under the Ministry of Youth and Sports, which equipped with sports infrastructure for various indoor and outdoor sports. Additionally, the presence of 10 dormitories with a capacity of 12,400 beds and 116 private accommodation facilities with a capacity of 3,354 beds points to Karabük's readiness to host diverse sports events, and also highlighting its organizational potential in sports tourism.

Keywords: Spor, Spor Tourism, Types of Spor Tourism, Karabük

Giriş

İnsanlar refah seviyesi yükselmesi ve alım güçlerinin artmasıyla buldukları bölgeden çıkarak yeni yerler keşfetmek, yeni maceralar yaşamak, farklı toplumlar ve kültürler tanımak amacıyla değişik bölgelere seyahat etmeye başlamışlardır. Seyahatlerin zaman içerisinde bir plan ve program dâhilinde gerçekleşmeye başlamasıyla günümüz ekonomisinin önemli sektörlerinden biri olan turizm doğmuştur. Günümüzde turizm ülkelerin en önemli gelir kaynaklarının arasında yer almakta ve ülkeler her geçen gün turizm gelirlerindeki paylarını artırabilmek için büyük çabalar sarf etmektedir.

İnsanların kişisel doyum amacıyla kendi istek ve arzuları doğrultusunda herhangi bir maddi kazanım gözetmeksizin, yaşadıkları bölgeden kısa süreliğine başka bölgelere yaptıkları seyahat faaliyetleri "turizm" olarak adlandırılmaktadır (Orel ve Yavuz, 2003). İnsanların tatil, eğlence, iş ve çeşitli diğer amaçlarla, sürekli yaşadıkları yerlerin

dışındaki yerlere, gelir elde etmeye yönelik faaliyetlere bağlı kalmaksızın ve ardışık bir yıldan fazla olmayacak şekilde seyahat etmelerine ve konaklama yapmalarına “turizm” denir (Çuhadar, 2006: 9).

Spor, bireysel veya grup halinde yapılan, kendine özgü kuralları ve teknikleri olan, bedensel ve zihinsel yetilerin gelişimini sağlayan, eğitici ve eğlendirici uğraşlardır (Savaş, 1997: 304). Başka bir tanıma göre spor; bireyin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi, belirli kurallara göre rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma, üstün gelme ve gerçek anlamda başarı gücünün artırılması, kişisel açıdan en yüksek noktaya çıkarılması yolunda gösterilen yoğun çabalar (Aracı, 1999: 13).

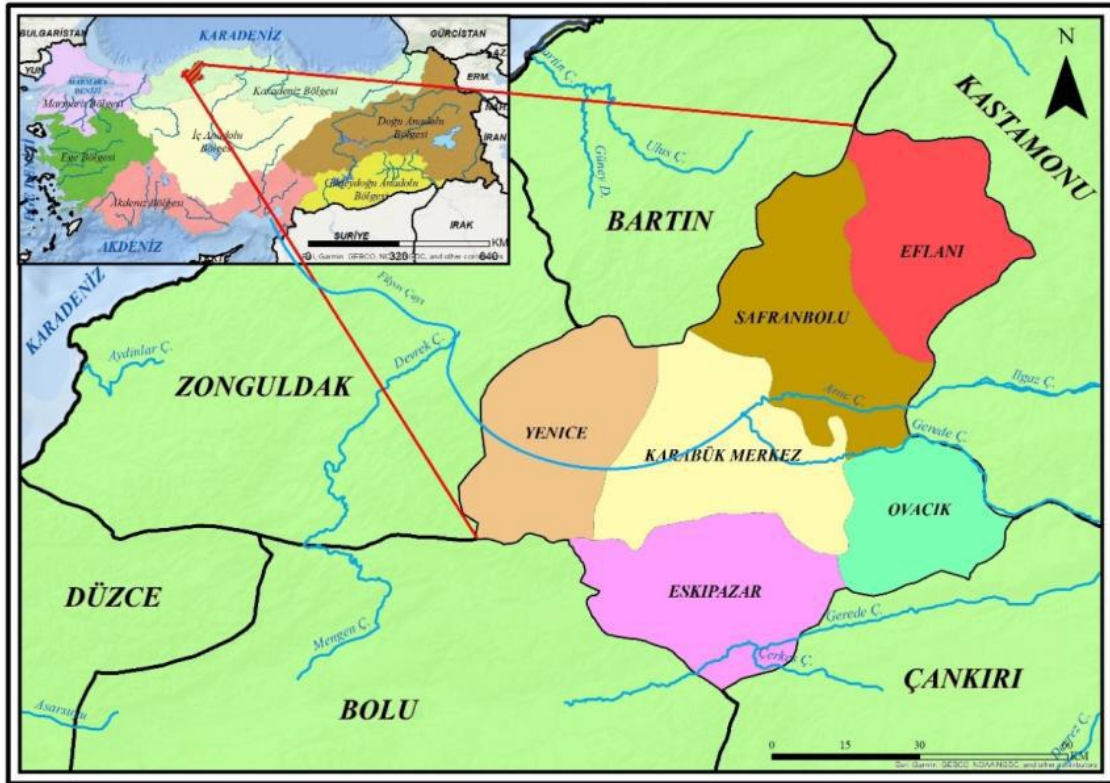
Spor turizmi, spor etkinliklerine katılmak ya da bu etkinlikleri izlemek amacıyla yapılan seyahatlerdir. Turizm endüstrisinin hızla büyüyen önemli bir segmentidir ve spor etkinliğinin düzenlendiği şehirler üzerinde sosyal, ekonomik ve çevresel etkileri oldukça yüksektir (Hritz ve Ross, 2010). Spor turizminin gelişimi, turizm sektörünün kapsamını genişletmiş, yeni fırsatlar yaratmış ve turizm endüstrisinin büyümesini, hızlandırmıştır (Hassan, Harun ve Ahmad, 2019). Bacasız fabrika olarak görülen turizm sektörü, özellikle II. Dünya Savaşından sonra hemen her ülkenin önemli bir gelir kaynağı olmuştur. Dünya ülkeleri gelir ve istihdam yaratma açısından önemli etkilere sahip olan bu sektörü canlandırabilmek için yüksek miktarlarda harcamalar yapmaya başlamışlardır. Bu alanda elde ettikleri gelirleri yılın belirli aylarında değil, tüm yıla yaymak isteyen ülkeler alternatif turizm olanaklarına yönelmişlerdir (Erdoğan, 2003). Spor turizmi son yıllarda giderek popüleritesini artıran alternatif bir turizm çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor ve turizm birbirlerini bağlayan iki kavram haline gelmiştir. Her ülke kendi turizm olanaklarını çeşitlendirme, olumlu imaj yaratma ve turizmde marka yaratma konusunda büyük çabalar sarf etmektedir. Bu amaçların gerçekleştirilmesi ancak doğru tanıtım stratejileri ve doğru tanıtım teknikleri ile mümkün olmaktadır. Bu nedenle ülkeler, tanıtım kavramına ve tanıtım stratejilerine büyük önem vermektedir (Kılıçaslan, 2008: 135). Turizm gelirlerini mevsimsellikten kurtarma ve turizm faaliyetlerinin 12 aya yayılmasında önemli alternatif turizm türlerinden biri olan spor turizmi, sürdürülebilirlik ve ülke tanıtımı için önemli bir potansiyel yaratmaktadır (Türkiye Spor Turizm Çalıştayı, 2019). Türkiye iklim ve coğrafi özellikler bakımından zengin bir ülkedir. Bu zenginlikler alternatif turizm türlerine ve özellikle spor turizm faaliyetleri için yüksek potansiyel taşımaktadır. Türkiye'nin taşıdığı bu yüksek potansiyele rağmen dünya spor turizmi pastasında hak ettiği payı alamadığı görülmektedir.

Karabük bulunduğu coğrafi konum itibarıyla önemli bir kavşak noktasında olmakla birlikte iklim ve topografya özellikleri, doğal kaynakları, biyolojik çeşitlilik ve yaban hayatı, koruma alanları ve spor tesisleri ile spor turizmi için oldukça uygun bir coğrafyaya sahiptir. Ancak bir bölgenin spor turizmine elverişli olabilmesi için uygun coğrafi ve iklim koşullarının yanında yeme-içme-konaklama, ulaşım, nitelikli tesis gibi kriterlerin de sağlanması gerekir. Bu çalışmada son dönemlerde yaptığı spor organizasyonlarıyla adını duyurmaya çalışan Karabük ilinin spor turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve mevcut durumun tespit edilerek önerilerde bulunulması amaçlanmıştır.

Karabük Tarihi Coğrafyası

Karabük ilinin adı bugün ilçesi olan Safranbolu'nun bir köyü olan Öğlebeli Köyü'nün 13 haneli bir mahallesi iken 1934 yılında Ankara-Zonguldak demiryolunun açılması ile birlikte istasyon adı olarak ilk kez Devlet Demiryolları haritasında görülmeye başlamıştır. Türkiye'nin kurtuluşu olmayan, kuruluşu olan illerinden olan Karabük'ün kuruluş öyküsü bir bakıma cumhuriyet tarihimizde endüstrileşmenin öyküsü ile eş zamanlıdır. 3 Nisan 1937 tarihinde Mustafa Kemal ATATÜRK'ün direktifleri ile zamanın Başbakanı İsmet İNÖNÜ tarafından Demir-Çelik fabrikalarının temeli atılır ve bu tarihten itibaren ülkenin sanayileşme sürecinde yerini alır. Karabük 1939 yılında Belediye, 1941 yılında Nahiye olur. 3 Mart 1953 yılında İlçe haline gelir. Cumhuriyet kenti Karabük, 6 Haziran 1995 tarihinde Türkiye'nin 78. ili olmuştur (Karabük Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, 2023).

Karadeniz Bölgesi Batı Karadeniz Bölümü sınırları içerisinde yer alan Karabük, 4145 km² yüz ölçüme sahiptir. Kuzeyde Bartın, doğu ve kuzeydoğuda Kastamonu, güneydoğuda Çankırı, batıda Zonguldak ve güneybatıda Bolu illeri ile komşudur (Harita 1). Karabük coğrafi konumu itibarıyla bölgenin önemli bir kavşak noktası durumundadır. Ankara - İstanbul otoyolunun Gerede kavşağından çıkılarak 80 km sonra ulaşılan Karabük, Kastamonu-Sinop-Samsun ve Bartın illerinin geçiş güzergâhındadır (Tablo 1). Karayolu ve Demiryolu ulaşımının bulunduğu Karabük'te havaalanı bulunmamaktadır. Karabük'e en yakın mesafede bulunan havaalanları Zonguldak Havaalanı (87 km) ve Kastamonu Havaalanı (122 km)'dir. En yakın büyükşehir olan Ankara'nın Esenboğa Havaalanı'na uzaklığı ise 240 km'dir.

Harita 1. Karabük İli Lokasyon Haritası

Tablo 1. Karabük ilinin Çevre İllere Uzaklıkları

İl	Uzaklığı (km)
İstanbul	400
Ankara	230
Düzce	204
Çankırı	195
Zonguldak	170
Bolu	130
Kastamonu	120
Bartın	80

Kaynak: Karabük Valiliği

Karabük İli Topografik Özellikleri

Karadeniz Bölgesi'nin genel topografik özelliklerine sahip olan Karabük'te tepeler önemli ölçüde yer kaplamaktadır. İlin ortalama yükseltisi 250-500 m arasında değişim göstermektedir. Yükselti ve engebe Safranbolu'ya doğru artmaktadır. Kuzey Anadolu Dağları'nın bir parçası olduğundan kıvrımlı yapıya sahip yer şekillerini barındırmaktadır. En yüksek zirve 2000 m ile Keltepe'dir. Karabük'te geniş düzlükler ve ovalar olmamakla beraber çok sayıda yayla vardır. Karabük, Eskipazar ve Yenice arasında kalan Sorkun Yaylası (1750 m), Safranbolu Uluyayla ve Sarıçiçek yaylaları, Yenice Göktepe Yaylası, Ovacık Boduroğlu Yaylası başlıca yaylalarındandır. Yüzölçümünün %70'i ormanlarla kaplı olan Karabük'te özellikle Yenice ormanları büyük öneme sahiptir. Türkiye'nin yeşil noktalarından biri olan Yenice ormanları çok sayıda bitki ve hayvan türüne ev sahipliği yapmaktadır (Karabük Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, 2023).

Karabük İli İklim Özellikleri

Karabük ilinde kısmen Karadeniz iklimi kısmen de Karasal iklim özellikleri görülmektedir. İç kesimde yer aldığından dolayı Karadeniz'in nemli havasından yeterince yararlanamamakta, karasal iklim özellikleri ön plana çıkmaktadır. Ancak sıcaklık değerleri sebebi ile Akdeniz iklime ait bitki türleri de görülmektedir. Karabük'te yıllık ortalama sıcaklık 13 °C dir. En soğuk ay ocak olmakla birlikte ortalama sıcaklık 6 °C, en sıcak ay olan temmuz ayında ise ortalama sıcaklık 23 °C'dir. Karadeniz ikliminin etkisiyle her mevsim yağış görülse de temmuz ve ağustos ayları kurak geçmektedir. Karadeniz kıyılarına göre oldukça düşük miktarda yağış alan Karabük ilinde yıllık ortalama yağış miktarı 487.7 mm'dir. İlkbahar ve yaz aylarında sağanak yağışlar görülmektedir. Hâkim rüzgâr yönü güneybatı olan ilde yıllık ortalama rüzgâr hızı 0.8m/sn'dir (Karabük İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2023).

Karabük İli Konaklama Olanakları

Karabük, topografik özellikleri sebebi ile turizm açısından oldukça elverişli bir coğrafyaya sahiptir. Coğrafi özelliklerine bağlı olarak doğa sporları ve kış sporlarına ev

sahipliği yapmaktadır. Sadece doğal turizm varlıkları ile değil aynı zamanda sahip olduğu tarihi yerleşimler ve UNESCO kültür mirası listesinde olan Safranbolu ilçesi ile kültür varlıkları açısından zengin, kültür turizmine de uygundur. Özellikle Safranbolu'nun varlığı Karabük'te konaklama tesislerinin sayısının ve olanaklarının gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Tesis ve yatak sayısı kapasitesi Karabük ölçeğindeki iller ile kıyaslandığında oldukça yüksektir. Karabük ili 116 konaklama tesisi ve 3354 yatak kapasitesi ile her yıl 1 milyonun üzerinde yerli ve yabancı turistlere ev sahipliği yapmaktadır (Karabük Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, 2023).

Karabük İli Sportif Altyapı Olanakları

Karabük spor tesisi olanakları bakımından kendi ölçeğindeki diğer illere nazaran oldukça zengindir. Karabük il merkezinde ve ilçelerinde Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Karabük Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü bünyesinde işletilen 54 spor tesisi tesis bulunmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2. Karabük İlindeki Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Tesisleri

Tesis	Adet
Stadyum	1
Spor Salonu	8
Yüzme Havuzu	2
Açık/Kapalı Tenis Kortu	4
Çim Zeminli Stadyum	3
Toprak Yüzeyle Futbol Sahası	1
Sentetik Yüzeyle Futbol Sahası Açık/ Kapalı	22
Sentetik Zeminli Tartan Atletizm Pisti	1
Kamp Eğitim Merkezi	1
Açık Spor Tesisleri	10
Kayak Merkezi	1
Toplam	54

Kaynak: Karabük Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

Yöntem

Araştırmada veriler, nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelenmesi, araştırma konusu hakkında bilgi içeren her türlü yazılı ve görsel materyalin (kitap, dergi, tez, bildiri, makale, rapor, plan vb.) incelenmesidir (Sönmez ve Alacapınar, 2013: 84). Konu ile ilgili yazılan kitaplar, bilimsel yayınlar, konferans, seminer, rapor, proje, master planları temel ve destekleyici olmak üzere detaylı bir şekilde incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Alanda görülen tüm spor turizm olanakları bu çalışma aracılığıyla temellendirilmiştir. Gerekli yazınsal taramanın ardından temellendirilen spor turizm alanları üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.

Karabük İlinde Spor Turizmine İlişkin Bulgular

Kış Sporları

Kış sporları turizmi, macera ve heyecan tutkusunu yaşama arzusu ile belirli bir yükseklik ve eğime sahip olan ve kışın kar alan dağlık alanlarda gerçekleştirilen, sadece spor amacına değil aynı zamanda insanların sağlıklı yaşam amaçlarına da katkı sağlayan bir turizm türüdür (Albayrak, 2013: 147).

Karabük ilinde merkez ilçeye bağlı Karaağaç Köyü Sorgun Yaylası Keltepe Mevkii 1480-1725 metreleri arasında Keltepe Kayak Merkezi bulunmaktadır (Karabük Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, 2023). Keltepe Kayak Merkezi, 1 eğitim pisti olmak üzere 5 adet piste sahiptir (Görsel 1). Pistler; Mavi Pist (2400 m), Kırmızı Pist (1800m), Siyah Pist (1000 m), Terzikaya Pisti (1800m) ve Eğitim Pisti (200m) diye adlandırılmıştır. Toplamda 7200 m pist uzunluğuna sahip merkezde 690 m uzunluğunda Teleski Tesisi, 873 m uzunluğunda Telesiyej Tesisi, Alt ve Üst Günübirlilik Tesisi, Alt ve Üst İstasyon ile Trafo Tesisi bulunmaktadır. Telesiyej sistemi, 8:30 - 17:30 saatleri arasında hizmet vermektedir. Telesiyej saatte 1200 kişi taşıma kapasitesine sahip olup günlük 9600 kişi telesiyejden faydalanabilmektedir. Telesiki saatte 716 kişi kapasiteli olup günlük 5728 kişi faydalanabilmektedir. Gelen ziyaretçiler için 1 adet alt günübirlilik kafeterya ve 1 adette üst günübirlilik kafeterya bulunmaktadır (Belder, 2021).

Görsel 1: Keltepe Kayak Merkezi

Doğa Sporları

Doğa turizmi; doğanın değerini bilerek ve doğadan hoşlanarak, doğal kaynaklara ve çevreye zarar vermeden, olumsuz ziyaretçi etkisi bırakmadan ve yöre halkının sosyoekonomik yaşantısına katkı sağlayan çevreye duyarlı ve saygılı bir turizm türüdür (Lascurain, 1996). Doğa turizmi genel olarak doğal ortamlara yapılan seyahatleri ifade etmektedir. Manzara bütünlüğü, temiz hava, topoğrafya, su, yaban hayatı gibi doğal kaynakların kullanımı ile ilgili tüm turizm şekillerini içermektedir (Özgüç, 1998). Karabük gerek iklim gerekse de topografik özellikler ile doğa yürüyüşlerinden gözlemciliğe birçok doğa sporuna uygun bir coğrafyaya sahiptir. Bu bölümde Karabük

ilinde yapılmaya uygun doğa sporları çeşitleri ve turizme katkı sağlayabileceği düşünülen uygun yerlere yer verilmiştir.

Doğa Yürüyüşü

Sporseverlerin temiz ve sağlıklı havadan yararlanmak üzere hem tatil hem de dağ sporu amaçladıkları bir spor çeşididir ve yürüyüş ve tırmanma şeklinde gerçekleştirilir. En fazla bilinen dağ sporu çeşitleri; dağda sabah başlayıp akşam biten gününbirlik yürüyüş olan hiking ile dağda çadır kampı yapılarak gerçekleştirilen yürüyüşler olan trekkingdir (Küçükaslan, 2007: 273). Trekking ve hiking her mevsimde yapılabilmekte, parkurlar birkaç saat sürebileceği gibi dağda kamp kurularak, çadırda konaklayarak uzman rehberler eşliğinde daha uzun süreli de gerçekleştirilebilmektedir (Yaylı ve Sürücü, 2016: 147).

Karabük'te tepelik sahalar, yaylalar, kanyon vadiler ve ormanlar önemli yer kaplar. Doğa yürüyüşleri ve rotaları açısından ildeki en önemli tepeleri Keltepe (1999 m), Kuru Doruk Tepe (1744 m), Mantar Tepe (1736 m), Tarakçı Tepe (1714 m) ve Kuyruk Kaya Tepe (1704 m) oluşturmaktadır. İl merkezine 10 km mesafede bulunan Baklabostan Tabiat Parkı, Safranbolu ilçesinde yer alan Sarıçiçek Yaylası (1700 m) ve Uluyayla (1100 m), Yenice ilçesinde yer alan ve ilçe merkezine 9 km mesafede bulunan Göktepe Tabiat Parkı, Karabük-Yenice karayolunun 3. km'sinde yer alan ve uzunluğu 6,5 km olan Şeker Kanyonu, Eskipazar ilçe merkezine 10 km uzaklıkta bulunan Çetören Mesire Alanı ve ilçe merkezine 25 km uzaklıkta içerisinde suni bir göletin de bulunduğu Eğriova Mesire Alanı, Eflani ilçesinde yer alan Boduroğlu Yaylası trekking ve hiking sporlarının yapılabileceği uygun yerlerdir (Karabük İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

Dağ Bisikletçiliği ve Bisiklet Gezileri

Adrenalin derecesi yüksek, maceraperestlerin peşinde olduğu yüksek aktivite imkânı ile performans geliştirmenin, fiziksel ve koordinatif özelliklerin doğayla karşı karşıya getirilmesinin yanı sıra doğayı keşfetmenin verdiği zevkle bütünleşen en eski motorsuz kara araçlarından biri olan bisiklet sporu (NTV Yayınları, 2008: 358) açısından, özellikle Yenice Şeker Kanyonu ve Yenice Göktepe Tabiat Parkı'ndaki parkurlar ve görsel açıdan sunduğu güzellikler ile ön plana çıkmaktadır (Karabük İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

Atlı Doğa Yürüyüşü

Karabük ilinde bulunan tabiat parkları ve yaylalar, atlı doğa yürüyüşleri için uygun sahaları teşkil etmektedir. Yenice ilçesindeki Göktepe Tabiat Parkı ve Şeker Kanyonu, Eskipazar ilçesindeki Eğriova Mesire Alanı, Safranbolu İlçesindeki Sarıçiçek Yaylası hem barındırdığı orman alanları hem de elverişli parkurları ile atlı doğa yürüyüşleri için elverişlidir (Karabük İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

Yaban Hayatı ve Kuş Gözlemciliği

Karabük, çeşitli yaban hayatını barındıran ormanlar ile kaplıdır. Söz konusu habitat çeşitliliği avcılık ve foto safari için elverişli bir ortam oluşturmaktadır. Karabük ilinde biri Safranbolu ilçesinde (Sırçalı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası) diğeri Yenice'de

(Yenice Yaban Hayatı Geliştirme Sahası) olmak üzere 2 adet yaban hayatı geliştirme sahası vardır. Ayrıca Eskipazar ilçesi de oldukça zengin yaban hayatına ev sahipliği yapmaktadır (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2023).

Sırçalı Yaban Hayatını Geliştirme Sahası ve Yenice Yaban Hayatı Geliştirme Sahası alanlarında görülen başlıca yaban hayvanlarını kızıl geyik, boz ayı, yaban domuzu, karaca, kirpi, köstebek, sincap, kurt, çakal, ağaç sansarı, kaya sansarı, porsuk, su samuru, küçük nalburlu yarasa türleri oluşturmaktadır. Eskipazar ilçesi yaban domuzu, tilki, tavşan, ayı, keklik, coran, karatavuk, çulluk, karaca, bildircin gibi yaban hayvanlarını barındırmaktadır. Karabük'te kuş gözlemciliği ve foto safarisi sevenler küçük kartal, ispinoz, orman tırmanıcı kuşu, kızıl gerdan, karatavuk, büyük baştankara, dağ bülbülü, çıt kuşu, alakarga, akkuyruk sallayan, sarıkuyruk sallayan kuşlarını gözlemleyebilirler (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2023).

Su Sporları ve Sportif Olta Balıkçılığı

Su kaynaklarının olduğu yerler her zaman insanlar için en önemli yaşam alanları olmuştur. İnsanlık tarihi boyunca insanlar ilk yaşam alanlarını su kaynaklarına yakın yerlere kurmuş ve bu su kaynaklarından en yüksek seviyede yararlanmak için çeşitli yollar bulmuştur. Göller bu su kaynaklarından birisidir. Göller içerisinde barındırdığı balık popülasyonu ile insanların gıda ihtiyacını karşılarken aynı zamanda rekreatif faaliyet alanları olarak da kullanılmaktadır. Göllerde yelken, su kayağı, kürek, kano, gibi su sporları yapılırken, etrafında ise kamping, yürüyüş, sportif olta balıkçılığı gibi rekreatif etkinlikler yapılmaktadır. Karabük ili Eflani ilçesi sınırlarında bulunan Kadıköy ve Ortakçı göletleri tarımsal sulamada kullanılmalarının yanında kano, kürek gibi su sporlarına ayrıca içerisinde barındırdığı sazan, kadife, şiraz, yayın, tatlı su kefali gibi balık çeşitleriyle sportif olta balıkçılığı için oldukça uygundur. Her yıl Eflani Kaymakamlığı tarafından "Geleneksel Olta ile Balık Tutma Yarışması" düzenlenmektedir (Eflani Kaymakamlığı, 2023).

Rafting

Rafting, akıntıyı kullanarak bir şişme botta akıntıya giden, seyahat etmekten oluşan bir eğlence sporudur. Rafting için kullanılan nehirler, akıntının hızına, suyun debisine, rotadaki kayaların varlığına göre belirlenmiş zorluk seviyelerine sahiptir. Rafting doğa ile eğlenceli bir deneyim yaşamayı sağlayan bir spordur (Keleş vd., 2014: 811). Yenice Irmağı ildeki en önemli akarsudur. 288 km uzunluğa sahip olan ırmak, Zonguldak ilinde Karadeniz'e ulaşır. Araç Çayı, Soğanlı Çayı ve Eskipazar Çayı diğer önemli akarsular durumundadır (Karabük İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

Oryantiring

Oryantiring, bilinmeyen bir arazide, aynı arazinin haritası üzerine işaretlenmiş hedefleri yine harita ve pusula kullanarak en kısa sürede bulmayı gerektiren bir spordur. Bireysel ve takım olarak genellikle ormanlık alanda yapılmakla birlikte park ve yeni başlayan sporcular için açık alan veya spor salonlarında yapılabilir (Türkiye Oryantiring

Federasyonu, 2023). Karabük ili geneli itibari ile ormanlık alanlarda yapılan oryantiring sporu için oldukça elverişlidir. Her seviyedeki sporcular için uygun parkurlara sahiptir (Karabük İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

Mağaracılık

Mağaracılık, mağaraların araştırılması ve haritalarının çıkarılmasını amaçlayan bir doğa sporudur. Mağaralar, oluşum şekilleri, içerisinde barındırdıkları canlı çeşitleri bakımından birçok bilimsel araştırmanın hatta karanlık ve bilinmezlik ile dolu bir yolculuk olduğundan macera severlerin ilgi odakları olmuşlardır. Mağaracılık bir takım sporudur. Gerekli eğitimler alındıktan sonra, planlı bir şekilde yapılır (İTÜMAK, 2023). Karabük il merkezine bağlı Bulak Köyü'nde bulunan Bulak Mağarası ve Safranbolu İncekaya Köyü yakınlarındaki Hızır Mağarası, mağaracılık sporu için uygun yerlerdir (Karabük İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

Kapalı veya Açık Alan Sporları

Karabük ili kendi ölçeğinde olan illere oranla spor tesisi bakımından oldukça zengin durumdadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı 54 adet spor tesisi bulunmaktadır. Ayrıca Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı 10 adet yurt, 12400 yatak kapasitesi, 116 özel işletme, 3354 yatak kapasitesi ile spor organizasyonları için uygun konaklama kapasitesine sahiptir (Karabük Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, 2023).

Sonuç

Karabük, UNESCO üyesi ilçesi Safranbolu sebebi ile günümüze kadar kültür turizmi ile ön plana çıkmış, bu kapsamda tüm tanıtım organizasyonlarını ve yatırımlarını bu yönde gerçekleştirmiş bir ildir. Ancak Karabük sahip olduğu doğal turizm varlıkları sayesinde spor turizmi açısından da oldukça yüksek potansiyel barındırmaktadır. Spor turizmi varlıklarının tanıtım ve pazarlanmasındaki yetersizlik, konaklama - yeme-içme vb. tesislerin sayı bakımından yeterli ancak özellikle büyük organizasyonlar için yatak kapasitelerinin yetersiz oluşu, festival ve şenlik gibi etkinlik ve organizasyonlarının yetersiz oluşu gibi etmenler Karabük'te spor turizminin hak ettiği gelişimi sağlamasına engel olmaktadır.

Karabük sahip olduğu tepeleri, yaylaları, kanyon vadileri, mağaraları, tabiat parkları, yaban hayatı geliştirme sahaları ve mesire alanları ile hiking ve trekkingden atlı doğa yürüyüşüne, kampçılıktan safariye, gözlemcilikten sportif olta balıkçılığına çok sayıda spor çeşidine ve spor turizmine oldukça elverişli bir ildir.

Kış sporları ve doğa sporları için elverişli bir tesise sahip olan Karabük, tesisin olduğu bölgede konaklama tesislerinin olmayışından dolayı sadece gününbirlik ziyaretçilere bu hizmeti sunabilmekte ve ziyaretçileri çevre illerden gelenlerin dışına çıkamamaktadır. Büyük şehirlere olan yakınlığı ve önemli bir kavşak noktasında olan Karabük, konaklama tesislerinin kayak merkezi etrafına yapılmasıyla bölge için önemli turizm merkezlerinden biri olacağı öngörülmektedir.

Karabük kendi ölçeğinde bir il için oldukça zengin spor tesis varlığına sahiptir. Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı 54 spor tesisi ile her türlü açık ve kapalı alan sporları için spor alt yapısının bulunduğu ilde 12400 yatak kapasiteli 10 adet yurt, 3354 yatak kapasiteli 116 özel konaklama tesisi yer almaktadır. Söz konusu konaklama alt yapısı ve tesis sayısı göz önüne alındığında Karabük spor turizmi açısından spor organizasyonlarına ev sahipliği yapabilme potansiyeline sahiptir.

Spor turizminin, bölgenin sahip olduğu doğal güzellikler, spor turizmine elverişli alanlar, spor alt yapısı, konaklama alt yapısı ve insanların spor turizmi ve doğa turizmine ilgisinin her geçen gün artmasıyla, bölge için kültür turizminin yanında alternatif bir gelir kaynağı olarak fırsatlar sunacağı değerlendirilmektedir.

Sonuç itibari ile Karabük gerek spor tesisleri gerekse konaklama olanakları bakımından yeterli oluşu ve organizasyon yapma kabiliyeti yüksek kurumlarının varlığı, spor organizasyonları için Karabük'ü bir cazibe merkezi haline getirmektedir. Karabük; futbol, basketbol, hentbol, atletizm, yüzme, masa tenisi, eskrim, boks, tekvando, jimnastik, kayak gibi sporlar için tesis yeterliliği ve konaklama yeterliliği bakımından bu organizasyonları yapmaya oldukça uygundur.

Kaynakça

- Albayrak, A. (2013). Kış Turizmi Turistlerinin Seyahat Motivasyonları. 14. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı, 05-08 Aralık, Kayseri.
- Aracı, H. (1999). Öğretmen ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi (2. Basım). Ankara: Bağırhan Yayinevi.
- Belder, C. (2021). Seyahatname. Safranbolu Ticaret ve Sanayi Odası 115.Yıl, 5(13), 18-23.
- Çuhadar M. (2006). Turizm sektöründe talep tahmini için yapay sinir ağları kullanımı ve diğer yöntemlerle karşılaştırmalı analizi (Antalya ilinin dış turizm talebinde uygulama), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Eflani Kaymakamlığı, (2023). [Online] <https://www.eflani.gov.tr/ilcemiz>> [Erişim Tarihi: 25.11.2023].
- Erdoğan, N. (2003). Kitle Turizmi, Alternatif Turizm ve Eko Turizmde Sürdürülebilirlik Üzerine Bir Değerlendirme. Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı, 03-04 Mayıs, Çankırı.
- Hassan, M. R., Harun, M. N. ve Ahmad, A. (2019). The Predictors Of Sports Tourism Involvement In Malaysia: An Extreme Sport Overview. HSSR, 2(7), 449-453. <https://doi.org/10.18510/hssr.2019.7252>.
- Hritz, N., Ve Ross, C. (2010). The Perceived Impacts Of Sport Tourism: An Urban Host Community Perspective. Journal Of Sport Management, 24(2), 119-138. <https://doi.org/10.1123/jsm.24.2.119>.
- Karabük İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (2023). [Online] <https://karabuk.ktb.gov.tr/TR-63710/tarihce.html>> [Erişim Tarihi: 27.11.2023].
- Karabük İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, (2023). [Online] <https://karabuk.tarimorman.gov.tr/Menu/26/Karabuk-Ve-Tarim>> [Erişim Tarihi: 27.11.2023].
- Karabük Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, (2023). [Online] <http://karabuk.gsb.gov.tr/Sayfalar/1246/350/Faaliyetler.aspx>> [Erişim tarihi: 24.11.2023].
- Keleş, E., Gül, A., Tuğluer M. ve Uzun, Ö. F. (2014). Antalya-Köprüçay Rafting Merkezinin Turizm ve Rekreatif Yönden Mevcut Durum Analizi, II. Uluslararası Odun Dışı Orman Ürünleri Sempozyumu, (809-819). Kahramanmaraş.
- Kılıçaslan, N. (2008). Spor Turizmi ve Uluslararası Spor Organizasyonlarının Turizme Etkisi: 2001 Erzurum Üniversite Kış Oyunları, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Küçükaslan, N. (2007). Özel İlgi Turizmi (1. Basım). Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.
- Lascourain, C. H. (1996). Tourism, Ecotourism And Protected Areas: The State Of Nature-Based Tourism Around The World And Guidelines For Its Development. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- NTV Yayınları (2008). Spor Kitabı (1. Basım). İstanbul: Ofset Matbaacılık.
- Özgüç, N. (1998). Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler (9. Basım). İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Savaş, G. (1997). Spor Genel Kültürü (1. Basım). İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Sönmez, V. ve Alacapınar F. G. (2013). Örneklenendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri (1. Basım). Ankara: Arı Yayıncılık.

Türkiye Spor Turizmi Çalıştay Raporu, (2019). [Online]
<https://turkiyesporturizmicalistayi.gsb.gov.tr/Sayfalar/3498/3489/i-classfas-fa-edit-i-komisyonraporlari.aspx>> [Erişim Tarihi: 07.12.2023].

Yaylı, A. ve Sürücü, Ö. (2016). *Özel İlgi Turizmi* (2. Basım). Ankara: Detay Yayıncılık.

İnternet Kaynakçası

<https://www.oryantiring.org.tr/belgeler>> [Erişim Tarihi: 25.11.2023].

<https://magara.itu.edu.tr/magara-ve-magaracilik/>> [Erişim Tarihi: 25.11.2023].

<https://tarimorman.gov.tr/menü/90/Yenice-Yaban-Hayati-gelistirme-sahasi>> [Erişim Tarihi: 27.11.2023].